

Michael Schrøder, juli 1979.

JOHANNES E. SCHRØDERS
SLÆGTEBOG

—
SÆRTRYK AF 2. UDGAVE

**JOHANNES E. SCHRØDERS
SLÆGTEBOG**

SCHRØDER- SLÆGTEN

PAA GRUNDLAG AF

JOHS. E. SCHRØDERS SLÆGTEBOG

VED

FREDERIK SCHRØDER

SÆRTRYK AF 2. UDGAVE

KOLDING
KONRAD JØRGENSENS BOGTRYKKERI
1937

Efterskrift af E.6.2.2.1

Min datter (E.6.2.2.1.2 – Matilde) havde en opgave i skolen om at tegne sit slægtstræ. Det var intet problem med Schrøder slægten da min farfar's bror (E.6.1 – Christian) allerede i 1979 forærede mig et eksemplar af denne slægtebog ”De ældre Slægtled”.

Tilsyneladende findes bogen ikke hos ret mange familiemedlemmer, og i tidens ånd har jeg derfor digitaliseret bogen. Dels giver det mulighed for at alle slægtninge kan læse om slægten helt tilbage fra slutningen af 1500-tallet – dels er mange andre i dag interesseret i slægtsforskning og de får hermed mulighed for at læse om Schrøderslægtens aner og historie.

Jeg vil tilføje at de uddybende beskrivelser af personer der levede for 2, 3, 400 år siden for mig viste sig at være så spændende læsning at jeg arbejder på at samle alle vores slægtsbøger digitalt, samlet og opdateret på www.schroeder.dk.

Denne bog er indscannet og gennemgået for at være magen til originalen. Dog har jeg tilladt mig at flytte fodnoter og lave andre mindre strukturændringer for at få bogen til at passe til det nye format og ikke være begrænset af papirets bredde og mængde.

Denne bog er lagt på Internettet i anledning af min Farfar's 100 års fødselsdag. Dagen blev festligholdt af børn og børnebørn, som udviste interesse i at få adgang til denne bog.

Thurø, Svendborg 4/2-2006

Michael Schrøder

Johannes E. Schrøders Slægtbog udsendes i anden Udgave af Schrødersamfundet til Minde om hans Hundredaarsdag. Første Del: "De ældre Slægtled" er væsentlig uforandret, medens Oplysningerne om "De yngre Slægtled" er ført op til 1937.

Fjelstrup, Oktober 1937.

Fr. Schrøder.

FORORD TIL 1. UDGAVE

Paa Johannes E. Schrøders 80-Aarsdag fik jeg den Tanke, at det vilde hædre Fødselsdagsbarnet og glæde ham og Slægten, om vi til Minde om denne sjældne Festdag i Familien fik udgivet Farbroders Slægtbog. Det gjaldt at bruge Tiden, medens vi har den yngste af det ældre Slægtled iblandt os, saa Slægtstraditionerne fra Skovridergaardene Ulfshus og Skjørringe kunde optegnes, inden det blev for silde. Denne Tanke mødte enstemmig Tilslutning hos mine Søsken som hos Fødselsdagsbarnet selv, og jeg tog da fat paa at indsamle Oplysninger paa Grundlag af Farbroders Optegnelser.

Et flygtigt Blik i Bogen vil være nok til at vise, at den falder i to Hoveddele. De ældre Slægtled har jeg søgt at give en fyldig Skildring af, væsentlig paa Grundlag af Chr. Giessings Jubel-Lærere II I. Side 220-46 (1781 med Stamtavlen Genealogia Schröderiana), der er bearbejdet af Hauch-Fausbøll i Artiklen: "Lidt om Ludvig Schrøders Forfædre" ("Politiken" 12/2 1908), og som naar ned til Rektoren i Frederiksborg. Fra Farbroder skriver sig Meddelelserne om de to Skovridere og Minderunerne over hans Søsken (mine Forældre undtaget), idet jeg dog har gaaet deres Data efter i Kirkebøgerne fra Engestofte, Skjørringe og Halsted.

For af kunne løse Opgaven forsvarligt har vi begrænset os til Farfaders Ætlinge. Om dem meddeles der i Bogens anden Halvdel tørre skematiske Oplysninger, idet jeg her holder mig til de Meddelelser, jeg har modtaget fra de forskellige Grene af Slægten. Da disse imidlertid ikke har været lige udførlige, er Fremstillingen bleven noget ujævn; enkelte har jeg paa underordnede Punkter maattet beskære for Ligevægtens Skyld.

Jeg bringer min Tak til alle dem, der har staaet Farbroder og mig bi i Arbejdet, og Tak til dem, der har bekostet Udgivelsen af dette Værk.

København, i April 1918.

Frederik Schrøder.

FARBRODERS EFTERSKRIFT

Fra jeg var tre-fire Aar gammel, har jeg altid haft et aabent Øre, naar min gamle, hen mod 70-aarige, Fader kom til at fortælle om sin Fader, sin Barndom og Ungdom, sine Søskende o.lign., og jeg har i Aarenes Løb optegnet lidt deraf, og af hvad jeg ellers har kunnet spørge mig til om Slægten. Da saa 100-Aarsdagen for min Faders Fødsel nærmede sig, fik jeg Lyst til at fortælle nogle af mine Børn, Børnebørn og Broderbørn, hvad jeg vidste; navnlig laa det mig paa Sinde at faa den mærkelig afgørende Overgang fra Bogverdenen til Friluftslivet i Farfaders Ungdom fremhævet. Dette slog saa godt an hos min yngste Brodersøn, at denne Slægtebog blev Frugten deraf.

Det er ikke uden Betænkelighed, vi har tilføjet nogle smaa Karaktertræk om nogle af de afdøde i de sidste Slægtled, men vi vilde nødig nævne dem uden, om end kun glimtvis, at give Udtryk for vor Taknemlighed over, hvad de har været for Slægten og os selv.

Overhovedet gælder det med Hensyn til, hvad vi har medtaget om vor Slægt, at vi vistnok glæder os over at være kommet af "godt Folk" som en god Guds Gave, men ikke har villet rose os deraf. Helst vilde vi fortælle Sandhed kort og klart, idet vi holdt os for Øje den danske Rimkrønikes Formaning:

Det er vel gjort i hvo det kan
at skrive Forældres Gjerninger alle,
ere de onde, man maa dem fly,
ere de gode, man maa dem ty
og ingenlunde fra dem falde.

Dronning Olgasvej, Avgust 1918.

Johs. E. Schrøder.

De ældre Slægtled.

Jes Schrøder, Raadmand i Haderslev, d. 17/2 1593, begravet i Frue Kirke sammen med sin Hustru Dorothea, d. 4/4 1600.

Andreas Schrøder, d. 1630, Handelsmand og Raadmand i Haderslev.
~ Anna Tanck, Datter af Handelsmand Christian (Carsten) Tanck, d. 1611. Hendes Forældres Navne er bevaret paa Lysekronerne i Vor Frue Kirke i Haderslev. *)

*) Dr. T. O. Achelis har oplyst, at Anders Jessen Schrøder er nævnt i Kancelliets Brevbøger 19/8 1598, fundet Navnene paa hans Forældre og rettet hans Hustrus Navn. (Mdm. 27/5 35).

Da de kejserlige Tropper i 1627 hærgede Jylland, blev Haderslev ødelagt af Brand og Pest, saa Familien maatte flygte til Svendborg. Mismodig over denne Ulykke kom Købmanden i Tvivl, om han skulde lade sin Søn fortsætte Studierne eller sætte ham til et Haandværk. Han forblev Enkemand til sin Død.

Mag. **Hans Andresen Schrøder**, f. 7/9 1609 i Haderslev, mistede sin Moder, da han var 1½ Aar gammel, gik i Byens Latinskole. Trods de store Tab i 1627 faar han Lov at følge sin Læselyst gennem tre Aars Studium ved Akademiet i Lybæk. Sidst paa Aaret 1629 blev han indskrevet som Student ved Universitetet i Rostock, men af Frygt for de kejserlige Tropper, som overvintrede der, vendte han tilbage til Lybæk.

Herfra blev han ved Faderens Død kaldt hjem af sin Morbroder, Borgmester Hans Tanck, som skiftede mellem ham og hans Søsken og tilraadte ham at fortsætte sine Studier ved Universitetet i Wittenberg. Her blev han indskrevet 3/5 1632 og tog Magistergraden i 1635. Kort efter drog han til København, hvor han tog theol. Embedseksamen 1646 og fik Vidnesbyrd af Dr. Caspar Brochmand som en af de grundlærdeste Kandidater.

29/6 1646 blev han kaldet af Professorerne ved Universitetet til Sognepræst i Fakse.

4/9 1647 ~ Anna Jens-Dotter af Roskilde. Tre Sønner, hvoraf den ældste var dødfødt, den anden døde 7 Aar gammel af Pest 1656. Selv døde han 31/7 1650.

Johannes Schrøder, Præst i Fakse, og hans Hustru.
(I Baggrunden staar hendes anden Mand.)

I sit Dødsaar skænkede han Fakse Kirke en Sølvalterkande, der bar hans og Hustrus Navne, Aarstal og en latinsk Indskrift om, at den maa vare et Kærlighedspant for hans Sognebørn; da den var bleven ødelagt ved Præstegaardens Brand 1669, fornyede hans Søn denne Gave i 1693.

Et Maleri af dette Ægtepar og Anna Jens-Dotters anden Mand, Hans Thomsen Rostrup, findes i Fakse Kirke med flg. Omskrift: "Jeg tørstede efter Herren, og Han bøjede sig til mig og hørte mit Raab, Han gav mig en ny Sang i min Mund, at jeg skal love vor Gud. Det skulle mange se og frygte Herren og haabe til Ham. Jeg skjuler ikke din Retvished i mit Hjerte, Jeg taler om din Sandhed og Salighed. Jeg dølger ikke din Miskundhed og Trofasthed for den store Menighed."

Johannes Hansen Schrøder blev født i Fakse 18/10 1650, elleve Uger efter sin Faders Død. For at oprette sin Mands Minde i Sønnen gav Moderen ham Faderens Navn og bestemte ham næsten af Moders Liv til Herrens Tjeneste.

Efter Tidens Skik ægtede hun Eftermanden i Kaldet, Hans Rostrup, som, da han ikke selv blev Fader, tog sig desto kærligere af sin Stifsøn.

Johannes blev privat undervist i Hjemmet til sit 13. Aar og kom saa i Herlufsholm Skole; paa Grund af Sygdom maatte han i to Aar forlade Skolen, og i de Aar underviste Rostrup ham selv.

Ved Moderens Død 13/4 1669 beredte man sig i Præstegaarden til et større Gravøl; da kom der Natten før Jordefærden Brand i Præstegaarden, som brændte fuldstændig med al deres rige Formue, saa "ikkun en Ørken og Liigkisten med Liiget i blev reddet, hvortil endog Laaget blev brændt."

Aaret efter døde Stiffaderen. Johannes kom nu i Metropolitanskolen, boede hos Rektor Bornemann, og blev her efter tre Aars Læsning Student 1673.

I sine Universitetsaar maatte han slide haardt i det som Huslærer.

23/6 1675 tog han theologisk Embedseksamen.

I 1677 drog han udenlands, til Nederlandene, England og Sachsen (Universiteterne i Leipzig og Wittenberg), hvorfra han først vendte hjem i 1680.

20/9 1684 blev han af Kongen kaldet til nederste Kapellan ved St. Olai danske Kirke i Helsingør, 30/5 1692 Enekapellan sammesteds, og endelig Sognepræst 7/8 1711 ved Formandens Død under Pesten.

Da den danske Hær 1710 var bleven oprevet og slaet af Stenbock ved Helsingborg, blev Præstegaarden i Helsingør et Herberg for Flygtninge, særlig gejstlige.

Blandt de saarede og udmattede Soldater udbrød der en heftig Forraadelsesfeber, der i Begyndelsen af Aaret 1711 antog en pestagtig Karakter og alene i Helsingør bortrev ca. 1500 Mennesker. Under Pesten besøgte Schrøder uforsagt og utrættelig de syge og tilbragte halve Dage paa Kirkegaarden med at begrave de døde.

Til sidst blev han selv smittet og maatte, selvtredie i Præstegaarden, (11/8) bukke under for denne frygtelige Sygdom, der allerede to Gange tidligere havde grebet ind i Slægtens Historie. Hans Lig blev sammen med to Børns nedsat imellem Skrifte-Stoelene op til nørre Muur.

Om hans mandige Færd som Præst vidner ogsaa følgende Træk.

I Embeds Medfør havde han maattet mægle imellem et Par Ægtefolk, hvorover Manden bar hemmelig Nag til ham.

En Dag, da Præsten gik i dybe Tanker og ventede paa et Ligtog ude paa de fattiges Kirkegaard, kommer Manden springende ham hovedkulds i møde med en Kniv i Haanden, som han satte mod Præstens Bryst, idet han fraadende raabte:

"Hvad kunde jeg nu gøre ved Jer, Hr. Johannes?"

Men denne svarede nok saa frimodigt: "Gør, hvad Gud befaler dig."

Da blev Manden saa beskæmmet, at han slap Kniven og løb sin Vej; men han kom siden og bad om Tilgivelse, hvad der sagtmødig blev ham forundt.

Johannes Schrøder, Præst i Helsingør.

23/9 1685 holdt han Bryllup med sin Barndoms trolovede, Sophie Carlsdatter Rosenmeyer, Datter af Carl Rosenmeyer Groshandler og Ejer af Rosenlund og Lystrup, der under Københavns Belejring 1658 havde forstrakt Kongen med 140,000 Rdlr., men aldrig lod sig sin Fordring betale.

Hun hørte til en af de fornemste københavnske Familier paa den Tid; hendes Søster var gift med Biskop Deichmann, en Moster med Præsident Hans Nansen den yngre, i hvis Hus Brylluppet stod.

Hun blev Moder til ti Børn, hvoraf fire døde som smaa af Pest. Selv døde hun 1732.

Børn:

- 1) Anna Schrøder (1686 - 1748).
1712 g. m. Mag. Peder Clod (1683 - 1747), Rektor i Helsingør.
- 2) Margrethe Schrøder (1691 - 1757).
g. m. Johannes Wicher (1689 - 1752), Sognepræst til Hylke, Skanderborg Amt.
- 3) Elisabeth Schrøder (1694-1760).
27/8 1727 g. m. Frederik Christian Birch (1694 - 1729),
12/7 1730 g. m. Laurits Tidemandsen Lend (1702 - 1753), begge Sognepræster til Endeslev-Vraaby, Præstø Amt.
- 4) Mag. **Johannes Schrøder**
- 5) Christopher Schrøder (1697 - 1753), Kammerraad og Amtsforvalter paa Bornholm.
1736 g. m. Catharina West, Datter af Generalmajor og Kommandant paa Bornholm Niels West.

- 6) Peder Schrøder (1700 - 1757), Provst paa Skudesnæs i Norge.
1725 g. m. Bolette Kiøbke (d. 1755).
Fra dem nedstammer en talrig norsk Gren af Slægten.

Mag. **Johannes Schrøder** blev født i Helsingør 4/2 1696 som tredie Søn og syvende Barn.

Han blev undervist, først privat, siden i Mesterlektionen, af sin senere Svoger, Magister Peder Clod, med hvem han sluttede et varmt Venskab, som senere blev fornyet, da de begge var blevet Rektorer i Nordsjælland.

I 1715 blev han Student. Allerede det følgende Aar blev han straks efter Filosofikum tredie Lectie-Hører i Helsingør, hvor han om Dagen arbejdede med at undervise andre i Skolen, og om Aftenen og Natten læste for sig selv, saa han i 1717 kunde tage theologisk Eksamen med Laud.

Hans Videlyst lod ham ikke slaa sig til Ro med de Kundskaber, han havde erhvervet. 1719 rejste han med sine foresattes Tilladelse udenlands. Her gæstede han flere berømte lutherske Universiteter, bl.a. Wittenberg, hvor han dyrkede de østerlandske Sprog og holdt en theologisk Disputats med Tanken paa at blive Præst.

1720 blev han kaldt hjem for at overtage Stillingen som fjerde Lectie-Hører i Helsingør. 1721 blev han Huslærer hos Biskop Deichmann i Christiania, der var gift med hans Moster; her gjorde han sig ikke alene elsket af Biskoppens Børn, men vandt ogsaa dennes Fortrolighed, saa Biskoppen ønskede at benytte ham som Skriver i en hemmelig Brevveksling med Kong Frederik IV.

Dette var imidlertid i høj Grad Johs. Schrøder imod.

Han søgte i Stedet det forfaldne Rektorat i Frederikshald 1722. "Her fandt han Skolen og Byen i en ynkelig Stand; Byen havde Borgerne selv nogle Aar forhen (under Karl XII's Belejring) opbrændt for at udjage Fjenden.

Skolen var plat øde, Disciplines Tal var ej mere end syv ialt. Men den kom snart paa Fode igen ved hans berømmelige Flid."

Hvor smaat og besværligt det her har været, faar vi et indtryk af ved at høre, at han Gang paa Gang forgæves søger Præstekald, at det i de otte Aar, han er Rektor der, kun lykkes at dimittere én Student, og at han, for at bringe sig i Erindring, maa tage Magistergraden i 1726 og udgive: "Kort historisk Beskrivelse over Friderichshald" paa Riim (Kbhvn. 1727), hvorfor Holberg takker ham i sin Danmarks Riges Historie.

15/5 1730 opnaaede Johs. Schrøder endelig Forflyttelse, idet han da paa Anbefaling af Confessionarius Lintrup og Amtmand Fr. Gram blev kaldet til Rektor i Frederiksborg.

Som sin Tids betydeligste danske Skolemand øvede Johs. Schrøder en overordentlig Indflydelse.

Det blev en Blomstringstid for Frederiksborg lærde Skole som ingensinde tilforn.

"I Lærdom, Philosophie, Theologie og Philologie var han allerede en stor Mand, men i hans Embeds Flid og Nidkierhed, i en klog, almeennyttig og virksom Brug af sine Studeringer var han endnu større."

Som Lærer var han utrættelig; han lod det ikke være nok med den almindelige Undervisning paa Skolen, men læste ogsaa privat med de tungnemme Elever paa sit

Studerekammer fra Kl. 5 om Morgenen til Skoletid, og fra dennes Slutning til Kl. 8 om Aftenen, saa længe hans Kræfter kunde slaa til.

"Faa skal kunne udholde hans Arbeyde, og faa kunde gjøre dette Embede med de Sinds Gaver, med den Sagtmodighed og den Iver, med den Nedladenhed og Grundighed tillige."

Med sin medfødte Sagtmodighed var han paa Skoletugtens Omraade langt forud for sin Tid; "thi Barskhed, Strængthed, Riiset, som da var det almindelige Skole-Scepter, var ham altid modbydelig."

Johannes Schrøders Skolestyre i Frederiksborg falder i en Tid, hvor der herskede det stærkeste Røre indenfor den danske Kirke, hvor vidt forskellige Retninger og Livsanskuelser, fra stive Statskirkemænd til ukirkelige Separatister, fra dybt alvorlige Pietister til løsslupne Fritænkere, kappedes om Førerskabet.

Det var svært i saadanne Tider med Frisind og Mildhed at skærme den store Skolejord bod Vranglærerne. Det synes dog, som om det er lykkedes Rektoren at holde den gyldne Middelvej.

I Præsten Nicolaj Brorsons Levned hedder det om de gudelige Forsamlinger, denne paa Søn- og Helligdage afholdt i Præstegaarden, at ogsaa en stor Del af Latinskolens Disciple indfandt sig der, "opmuntrede tildels af denne Skoles berømmelige Rector, Hr. Professor Schrøder, med sine Colleger." *)

*) Kh. S. 3. R. VI 673.

Takket være en Række udmærkede nidkære Slotspræster af udpræget pietistisk Farve bliver Frederiksborg et Brændpunkt for den haleske Pietisme i Nordsjælland, saa det bliver et Kendemærke paa en pietistisk Præst at være dimitteret fra Johs. Schrøders Skole.

Snart følger imidlertid en Flok kirkefjendske Fanatikere i de besindige Pietisters Kølvand for at fiske i rørte Vande; det er disse Folk, man i Datidens Sprog benævner "Pietister", og derfor ser vi det mærkelige, at Johs. Schrøder som oftest fremstilles som en orthodox Modstander af Pietismen ("han vaagede over, at hans talrige Skoleflok ikke skulde blive et Rov for deres Fanatismum").

Rektor Schrøder maatte ofte prædike ganske uforberedt, naar Præsten var syg. Som den indsigtsfulde og lærde Mand blev han brugt til Raadgiver baade i pædagogiske Spørgsmaal (af Kronprins Frederik V's Lærere) og i videnskabelige Anliggender.

"22/10 1756, da et andet Embede var ham tilbudt (sc. Domprovstiet til Roskilde, hvortil han endog havde bekostet sig Præsteklæder), hvilket han for visse Aarsager ikke erholdt, blev han uden Ansøgning beskikket til Professor philosophiæ extraord. ved Kjøbenhavns Akademie, endskjønt han forblev fremdeles som Rektor ved Frederiksborg Skole."

Hans lange Arbejdsdag, haard Sygdom og Alderdomssvaghed nødte ham til fra 1759 at dele Rektorforretningerne med en Conrektor, og til efter 50 Aars Skolegerning som "Jubellærer" at trække sig tilbage i 1766, idet han til sin Død beholdt sin fulde Rektorløn. *)

*) Af særlige Kilder til Rektor Johannes Schrøders Historie mærkes: Jens Worms Lexicon over lærde Mænd (1773) II 354-56, H. P. Dalhoff, Hvirring, Optegnelser fra 1784, trykt i Fredb. I. Skoles Program 1899, S. 37 f., A. Jantzen i biogr. Leks. XV 310, Bjørn Kornerup i Fredb. Amts Aarb. 1916, S. 30-32.

24/10 1724 ~ Gunnild Peders Datter Bendike af Frederikshald (1702 - 1747). Hendes Fader, Peder Pedersen, var Købmand og stammede fra Jylland. Hun blev Moder til 9 Sønner og 5 Døtre, hvoraf dog kun 4 Sønner og 3 Døtre overlevede hende.

Hans Tab var ham for føleligt, til at han kunde indlade sig i noget andet Ægteskab. Han tilbragte i Rolighed sine seks sidste Leveaar hos sine Børn og døde i Slaglille Præstegaard 16/5 1774.

Paa Epitafiet i Slaglille Kirke over "den velfortiente og elskte fromme Gamle Herr Magister" staar der: "Han var en ufortrøden Lærer, en venlig og from Mand, Fader og Menneske-Ven, En god Christen, altid fornøyet med Guds Veye og tryg under hans Varetægt. Sov her hen i et fast Haab om det Tilkommende: Jeg veed, at min Frelser lever, Job. XIX, 25."

Børn:

- 1) Else Birgitte Schrøder (29/2 1727 - 7/2 1794). 1746 g. m. Christopher Nyholm (30/7 1712 - 14/6 1768), Sognepræst til Slaglille-Bjernede.
- 2) Frideriche Charlotte Schrøder (1730 - 1759), g. m. Adam Anthon Wegge, Skovrider ved Frederiksborg (d. 1768).
- 3) Anna Sophiæ Schrøder (f. 1734), 1763 g. m. Ole Wegge, Skovrider i Holsten (Slesvig).
- 4) Johannes Schrøder (f. 1735), Skoleholder i Slaglille, Blidstrup og Græsted. 1769 g. m. Anna Christians Dotter.
- 5) Carl Wilhelm Schrøder (1736 - 1796), Flyvesandsinspektør. 1772 g. m. Ermutte Charlotte Spärck, Datter af Slotsforvalteren paa Frederiksborg. **)
**) Fra Inspektør Carl W. Schrøder stammer Nationalbankdirektør F. C. G. Schrøder (19/7 1866 - 13/8 1936).
- 6) **Peter Schrøder**, f. 1741.
- 7) Christopher Schrøder (15/11 1743 - 1813), Sognepræst til Slaglille-Bjernede, Søborg-Gilleleje og Ringsted-Beenløse. 1777 g. m. Sophie Hedevig Spärck, Søster til Carl Wilhelms Hustru. – Det er denne Præst, vi skylder det meste af, hvad ovenfor er meddelt om vore Forfædre. *)
*) Frk. Zelma Schrøder der i sin Tid var Medhjælper hos Frk. Jenny la Cour paa Væveskolen i Askov, stammer fra Præsten i Slaglille.

At det ikke har været lyse og milde Kaar, de yngre børn er vokset op under i den travle Enkemands Hus, hvor to unge Døtre maatte staa de fire mindre Brødre i Moders Sted, er let at forstaa.

Den yngste Søn vil dog mene, at alt gik ordentlig til og lykkedes vel.

H. P. Dalhoff derimod skriver, at hans gamle Rektor som Enkemand vel fik "et roligere Liv, men ikke i alle Dele fornøjeligere; thi næsten alle hans Børn udartede; af ingen havde han synderlig Glæde, og af nogle stor Sorg."

Det kunde maaske tænkes, at denne Dom udspringer af et akademisk Snæversyn, som regner det for et Fald, naar saa godt som alle Rektors Børn følger Tidens Feltraab, det Løsen, som den franske Filosof Rousseau gav Ord: "Lad os vende tilbage til Naturen". Udviklingen har i alt Fald vist, at det blev til Lykke og Helse, at denne gamle lærde slægt i de følgende Led fra Studerekamrene søgte ud i Skov og Mark.

Under en Voksbuste, som en af Rektors Elever har modelleret af ham i hans Alderdom, sattes følgende Vers:

Om en Discipel tør sin Lærers Værd bedømme,
Da kan et Hundrede Og Ti i Præstestand
Som og Tre Hundrede, Halvfems og een berømme
Professor Schrøder for en lærd og dydig Mand.

Peter Schrøder blev født paa Frederiksborg Latinskole 24/4 1741. Han mistede sin Moder, da han var syv Aar gammel. Uagtet han ikke havde Lyst til det stillesiddende Skolearbejde, blev han dog holdt i Latinskolen alle Klasserne igennem. Men han har været en vanskelig Discipel, der lavede mange Spilopper.

En Dag havde Peter samlet Oldenborrer og puttet dem ind i Buklerne paa Conrektors Paryk. Efterhaanden som der bliver varmt i Klassen i Timens løb, begynder Oldenborrerne at fare ud af Parykken og summe om Conrektors Hovede til stor Forbavselse for Conrektor og endnu større Moro for Disciplene, der hurtigt kom under Vejr med, hvor de kom fra.

En anden Gang havde Knægten spændt en Snor ud i Klasseværelset, saa den nærsynede Conrektor faldt over den, da han skulde op paa Katederet.

Da Conrektor beklagede sig overfor Rektor, tog denne ham med ind paa sønnens Kammer; her sad Peter dydig begravet i sine Bøger. "Der kan De selv se, hvor flittig Peter er," erklærede Rektor.

Som Skovrider skal P. Schrøder have sagt: "Naar jeg rider forbi en Skole, rider jeg for en Ulykke alt hvad min Hest kan rende, for jeg kan ikke holde ud at høre paa den Mumlen i Skolen" (indbyrdes Undervisning).

1761 blev Peter Student, men først efter et Aars Tid at have været Lærer fik han Lov at blive Forstelev; maaske er det Svogerskabet med de to Skovridere Wegge, der har vakt Lysten til dette Liv hos ham, og det har rimeligvis været hos Skovrider A. Wegge i Haderslev Amt, han er begyndt som Jagtlærling.

Det var en haard Overgang for Studenten at skulle begynde forfra som "Hundredreng" i Ordets bogstavelige Betydning; den Gang gjaldt det jo mere om at blive en dygtig Jæger end en god Forstmand, saa det første, Peter maatte lære, var at føre et Kobbelt Jagthunde.

Her var han i syv Aar, blev derefter Jæger paa et adelige Gods i Jylland i halvandet Aar, saa kgl. Skovfoged i Stenderup (1770 - 1784) og senere i Aabenraa Amt (1784 - 1794), til, han sluttelig blev kgl. Skovrider i Ulfshus under Haderslev Amt (1794 - 1821).

Ulfshus ved Haderslev

Naar han færdedes i Mark og Skov, havde han ofte sin Søn Jens Peter med, der tidlig selv fik Jagtgevær paa. De jævne sønderjyske Bønder, som mødte Fader og Søn fuldt udrustende, spurgte da ofte: "Men ka' den bæt' Knejt da åsse skyj'?" "Ja," svarede faderen, "han skyder lige saa godt som jeg." Ofte tilføjede han med et lunt Smil: "Men det er ikke sagt, han rammer lige saa godt."

Da Peter Schrøder 1821 fratraadte sit Embede, tilstod Kongen ham i Naade en Pension paa 400 Rdlr. i Sølv. Han døde uden forudgaaende Sygdom af et Slag 83 Aar gammel paa Tørning Mølle i Hammelev Sogn 13/3 1825. *)

*) Skildringen af Peter Schrøders Liv er delvis bygget over hans egne Optegnelser, som vi har i Afskrift efter en tysk Oversættelse, der slutter saaledes: "Geschrieben In dänischer Sprache von meinem Urgrossvater, Peter Schröder, bald nach 1821, als er über 80 Jahre alt war."

Hadersleben, 8. April 1898. N. A. Schröder.

1767 ~ Lene Andersdatter Andkier, Datter af en kgl. Skolelærer i Vester Vamdrup. Med hende levede han 58 Aar; de fik 7 Sønner og 4 Døtre, hvoraf dog en døde før Faderen. Sønnerne blev alle Forstmænd, og Døtrene giftede sig næsten alle med Forstmænd. Med Peter Schrøder vendte Slægten saaledes tilbage til sit Hjemland.

Børn:

- 1) Johannes Schrøder, Skovfoged ved Stenderup Strand, g. m. Mette Andersdatter sammestedsfra.
- 2) Gunild Schrøder, g. i Aabenraa med Slagter Christian Michael Egelund.
- 3) Anne Cathrine Schrøder, g. m. Proprietær-Skytte (Skovrider) Jens Poulsen paa Baroniet Guldborg paa Laaland.
- 4) Christopher Vilhelm Schrøder, Skovrider i Søholt paa Laaland, g. m. Martha.

- 5) Anne Sophie Schrøder, g. m. Skovfoged Claus Hundevadt i Pamhole, Hoptrup S.
- 6) Nis Andkjær Schrøder, Skovrider i Ulfshus, Bjerning S., (1780 - 16/1 1853), g. m. Anneken Beeck (12/3 1780 - 22/2 1867). **)

**) Blandt dette Ægtepars Børn er:

Skovrider Peter Schrøder (1808 - 1877) paa Baroniet Wihelmsborg,
 Malermester Gotsche Hans Ernst Schrøder, Haderslev (1815 - 1885),
 Forstraad Caspar Herman Schrøder (1821 - 1906) paa Wedelsborg og
 Forstraad Wilhelm Frederik Georg Schrøder (1824 - 1901), Vejlsbus u. Rathlovsdal v.
 Odder; den ældste Datter, Anna Kirstine, var gift med Boysen paa Tørning Mølle.

Billedet af Ulfshus skyldes Gotsche Schrøder, der har ladet det udføre i Træsnit efter et Oliemaleri. En Søn af ham var "den blandt Danske for sin Forfølgelse af Danskheden i Sønderjylland berygtede" Prof. N. A. Schrøder, Haderslev (Sagkyndig ved Processen om de ophidsende Sange i den blaa Sangbog, d. 1924), blandt hans Sønner er Lederen af "Korrespondentzbureau Nordschleswig" i Flensborg, Ernst Schrøder, der øver stor Indflydelse paa hele det tyske Kulturarbejde i Grænselandet.

En Sønnesøn af Peter S. er Ejler Schrøder, der som sin Fader og Bedstefader var Skovrider paa Frederiksdal u. Vilhelmsborg, nu Kassekontrollør paa Sorø Akademis Kontor. Paa Naboskovdistriktet Vejlsbus afløste Jacob Christian Schrøder sin Fader som Skovrider 1897.

7) **Jens Petersen Schrøder.**

- 8) Anders Schrøder, Skovrider paa Grevskabet Nysted Slot paa Laaland, (Baroniet Guldborgland), sen. Gaardejer i Vindeby paa Laaland, (d. 1/11 1857), g. m. Karoline Pedersen af København.

- 9) Elisabeth Cathrine Schrøder (ugift). J. S. har Gjertrud.

- 10) Frederik Ferdinand Schrøder, Skovfoged ved Stenderup Strand (d. 1856), g. m. Juliane Valentiner af Stendetgaard. J. S. har Julie.

Navnene er her taget efter Hammelev Sogns Kirkebogs Nekrolog over Peter Schrøder; de afviger lidt fra Farbroders Optegnelser, det gælder bl.a. Moderen, idet J. S. har Anna Ankiær (ligesom Genealogia Schröderiana i Giessing) og vor Stamfaders Navn. En Daabsattest fra Stenderup har Lene, f. Andersen, og Jens Petersen Schrøder, f. d. 4. og døbt d. 5. Dec. 1782.

Jens Petersen Schrøder, f. 4/12 1782 i Stenderup.

Han gik i Almueskole med tysk Undervisning, men lærte intet, hverken Dansk eller Tysk. Da Børneflokket vokser til derhjemme, maa Jens Peter ud i Verden for selv at tjene sit Brød. "Penge eller Penges Værdi arvede jeg ikke efter mine Forældre, men maaske arvede jeg det, der var bedre".

Han bliver Skytte paa Herregaarden Basnæs ved Skelskør (1801 - 1803), men det er betegnende for, hvor lavt Forstvæsenet dengang stod, at Skytten tillige maatte øve Tjenergerning paa Herregaarden.

Jens Peter var en stræbsom ung Mand, og da han stærkt følte Savnet af Kundskaber (han kunde næppe skrive sit Navn, da han blev Skytte), faar han fat paa nogle danske Forskrifter for selv at lære sig at skrive, ligesom han ogsaa gør Forsøg paa at tilegne sig Begyndelsesgrundene i Læse- og Regnekunsten.

Han kom saa som Skytte og Skovrider til Engestofte (1804 - 1813) hos Godsejer Wichfeld. Som ugift boede han paa Herregaarden; da han siden giftede sig med den derværende Husholderske, Johanne Elisabeth Waldner, blev den senere Godsforvalterbolig bygget til dem.

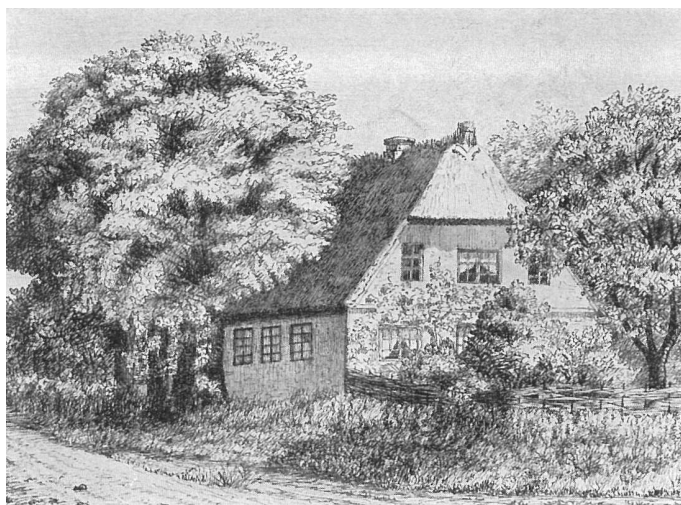
Han vilde have Godsejeren til at prøve de nymodens Bøgekulturer, men det var ham ikke muligt at faa Penge til at købe Bøgeplanter for; saa "reddede" han nogle i sin Broders Planteskole paa Søholt, nær Maribo Sø, hvor der endnu staar smukke Bøgeskove fra den Tid.

Selv maatte J. P. Schrøder klare sig med en ringe Løn; det var trange Tider under den langvarige Kamp med Englænderne, hvor Skovrideren forøvrigt var blandt de Herregaardsskytter, der blev purret ud paa Laaland i 1807, da man frygtede for engelsk Landgang, og som siden "dækkede" General Castenschiolds Tilbagetog til Smaaøerne efter Nederlaget ved Køge - et Felttog der minder lidt om Slavekrigen i Jylland i 1848.

For at bjærge Livet slog Skovrideren sig paa Hestehandel. Han begyndte smaat med at fodre sin Embedshest godt op og saa sælge den, men denne Bifortjeneste voksede efterhaanden ganske godt. Det blev hans Redningsplanke i de haarde Tider, men var nær bleven hans Ulykke, da der kom lysere Udsigter.

Christianssæde store Skovdistrikt paa 2000 Tdr. Land Skov blev ledig, i den Anledning henvendte han sig til den gamle Statsminister Greve Chr. D Fr. Reventlow.

Den retsindige Greve siger da til ham. "Jeg hører, De handler med Heste? Saa kan De ikke være en ærlig Mand" Da J. P. Schrøder gjorde ham begribeligt, at det var Nøden, der havde drevet ham til at gribe denne sidste Udvej, lod Greven sig berolige.

Skjørringe Skovridergaard.

J. P. Schrøder blev Skovrider ved Christianssæde med Bolig i Skjørringe (1813 - 1853), til han 70 Aar gammel trak sig tilbage til Fordel for sin Søn Anders. Sine sidste Leveaar (1/11 1853 - 20/4 1860) boede han i den tidligere Forpagterbolig til Frihedsminde (Sønnen Peter boede som Forpagter paa Hovedbygningen).

Han led meget i de Aar, men hans Taknemlighed og kærlige Sind voksede med de svære legemlige Lidelser. Han ligger begravet med mange af sine nærmeste i Familiegravstedet paa Skjørringe Kirkegaard.

Som sin Fader gik han med Liv og Sjæl op i Skovdyrkningen. Han sørgede, naar Skovene, som følge af Statsbankerottens Virkninger, paa Grev Ejnar Reventlows Ordre blev hugget til Upligt for at skaffe Penge, men arbejdede ivrig med Nyplantning, saa vidt mulig Bøg, hvor Jordsmonnet var tørt nok dertil.

Der blev gravet Grøfter for at afvande den sumpede Skovbund og anlagt nye Veje. En af hans største Glæder var at køre Gæster rundt og vise dem Resultaterne af sit Skovarbejde.

Selv skrev han, 71 Aar gammel: Min Gjerning har været mig let, thi den har været mit Livs Lyst."

Det var endnu dengang almindeligt at lade Kreaturer, navnlig Svin, gaa paa Olden i Skovene. Omkring 1830 var der i Christianssæde Skov en Svineflok, som havde drevet om der i flere Aar og efterhaanden var bleven ganske vilde, saa der maatte holdes "Vildsvinejagt" paa dem.

Navnlig var der en gammel Orne med vældige Hugtænder, som de ikke kunde faa Livet af, thi dens Flæskesvær var saa tyk, at Kuglerne sad fast i den uden at volde anden Skade end at gøre Ornen edderspændt rasende. En Dag havde den gamle Skovrider sine to Sønner, Anders og Peter, med ud paa Jagt; de blev posteret med Ryggen mod en stor Tykning, som Dyret skulde forbi.

Da det nærmer sig og stiler lige hen imod Faderen, giver denne Drengene Tegn til, at de ikke maa skyde for ikke at hidse Dyret; han vil have det saa nær paa Livet, at han kan være sikker paa et dræbende Skud.

De staar saa alle tre spændt og lurur, men til sidst kan Peter ikke dy sig, han giver Ild. Dyret blev paa Stedet.

Der fandt hyppig Tyverier Sted i Skovene, saa der i lange Tider maatte holdes omhyggelig Vagt, hvad der ikke var nogen ufarlig Historie. Inden Skovrideren om Aftenen lagde sig til Ro, stillede han i de Dage et ladt Gevær ved Siden af sin Seng.

Paa Grund af hans mangelfulde Skolekunderskaber kneb det for ham at føre Skovregnskaberne, der med Aarene blev mere indviklede, saa han maatte overlade det til sine Sønner, navnlig Anders, at udarbejde dem.

Overfor Skovbetjente som i sit Hjem var han streng, men omsorgsfuld og retfærdig. Opdagede han, at det kunde være til Fordel for hans underordnede at faa en anden Tjeneste, tog han intet Hensyn til sit eget Bedste, men var selv den ivrigste for at skaffe dem den attraaede Plads.

Han var opvokset under Rationalismens Indflydelse og synes at have taget Udtryk som: Djævelen gaar omkring som en brølende løve o.l. bogstavelig, og det forargede ham.

Han talte højt og dominerende, og han talte meget og gerne; han bandede som almindeligt i Datiden, og ikke mindst i hans Slægt, men uden at tænke derved. *)

*) Han gik ret almindelig under Navnet "Lyne-Jens" eller "Lyne-Schrøder".

Han var gudhengiven og meget taknemlig for sin Lod paa Jorden og haabede paa, at hans gode Vilje, Troskab og Pligtopfyldelse skulde blive taget for god af den kærlige Gud i Evigheden.

Hans Børn blev opdraget i streng Lydighed, men han elskede dem, og i Følelsen af sine egne Mangler dér ofrede han alt, hvad han kunde, paa at skaffe dem en Undervisning, der svarede til deres forskellige Evner.

Han kunde fortælle Eventyr og mange Træk fra sin Barndom og Ungdom; han sang Viserne fra Tiden omkring 1800 og Salmerne i Kirken med kraftig Røst.

Adskillige Fyndsprog laa ham let paa Tungen:

Hvad du kan gøre idag, sæt ej op til imorgen.

Det er en daarlig Mus, der kun har eet Hul at krybe i.

Tænk, før du handler.

Vorherre er alle Daarers Formyndere, o.lign.

I sin Ligtale over J. P. Schrøders anden Hustru omtalte Sognepræsten "hans faste Retsindighed, sjældne Virkelyst og store praktiske Dygtighed."

Og hun har i et Brev kort før deres ægteskab tegnet ham som "den kraftfulde, sandhedskjærlige og godmodige Mand."

~ 1) Johanne Elisabeth Waldner (Wagner), **)

**) Engestofte har Wagner, Skjørringe Kirkebog Waldner.

Datter af Snedkermester W. i København. Hun døde 57 Aar gammel den 12/12 1832.

Hun blev sin Mand en tro og sparsommelig Hustru i de trange Aar, de levede sammen, og hun fødte ham ti Børn. Sognepræst Clausen-Bagge nævner hende som "den værdige", hendes Datter Lene, der trofast plejede hende i en længere Svaghestid til hendes Død, kalder hende uforglemmelig.

Børn :

- 1) Henriette (Jette) Schrøder (14/4 1808 - 22/11 1859).
9/4 1830 ~ Niels Saabye Lützen, Gaardfæster i Halsted-Tvede (1803 - 1885).
- 2) Peter Schrøder (Aug. 1809 - jordet 5/8 1812).
- 3) Anders Anker Schrøder (11/6 1810 - 14/1 1883).
Skovrider paa Christianssæde.
22/5 1838 ~ Karen Sophie Randrup (7/6 1809 - 1/2 1894).
- 4) Magdalene Schrøder (1811, begr. 26/3 1812).
- 5) Lene Schrøder (18/3 1813 - 2/10 1853).

Efter omsorgsfuldt at have plejet sin Moder, til hun døde, da Lene var 20 Aar gammel, kom denne som Husjomfru til Sognepræst N. Clausen-Bagge i Rubbelykke. Det sagdes,

at hun gik med en stille Kærlighed til Præstens Søn, cand. theol. Henrik Clausen, som døde ung af galopperende Svindsot.

Da hendes Broder Peter havde overtaget Forpagtningen af Frihedsminde, forestod hun Husholdning og Mejeri der. Hun blev hos ham, efter at han var bleven gift, hjalp sin Svigerinde og blev Børnenes første Lærerinde til sin Død.

Pastor Clausen-Bagge vidnede ved hendes Jordefærd, at hun havde "en god Forstand, noget saa elskeligt, en Blyhed i Gemyttet, en Finhed i Følelsen, et ædelt Hjerte, takkeligt Væsen, usvigelig Hengivenhed, opofrende Trofasthed, og samvittighedsfuldt bestræbte hun sig for bestemt og punktlig at opfylde, hvad hun erkendte for sin Pligt, elsket af alle og gudfrygtig."

- 6) Peter Jensen Schrøder (10/7 1814 - 11/3 1900).
Forpagter paa Frihedsminde.
5/6 1844 ~ Christine Caroline (Line) Franch (5/6 1822 - 6/4 1872).
- 7) Sophie Frederikke Charlotte Schrøder (21/7 *) 1815 - 24/4 1882).
*) Hun holdt selv sin Fødselsdag d. 18. Juli. (J. S.).

I sine yngre Aar til 1839 var hun i Huset hos Provst Barfod i Fakse.

Hun styrede saa Hus for sin Fader til hans Død og traadte med Omhu og Kærlighed i Moders Sted for sine tre Halvbrødre; trods vedvarende Svagelighed passede hun Husholdningen med stor Dygtighed.

Efter Faderens Død fik hun 5/11 1860 sammen med sin yngre Søster Trine et Ejendomshus i Maribo, hvor hun boede til sin Død. Hendes Forstand var lille, hendes Ærlighed, Troskab og Kærlighed var stor.

- 8) Frederik Ferdinand (Frits) Schrøder (4/8 1817 - 9/3 1818).
- 9) Frederik Ferdinand (Frits) Schrøder (14/6 1818 - 22/6 1821).
- 10) Jensine Catrine Schrøder (Trine) (26/2 *) 1820 - 5/1 1892).
*) Kirkebogen har 23/3, men her foreligger formodentlig en Forveksling med Dagen for hendes Fremstilling i Kirken.

Hun var hjemme, da hendes Stedmoder døde 1839, men havde ellers forskellige Tjenester, bl.a. som Lærerinde paa Nørregaard ved Bandholm, og Ørebygaard nær Juellinge.

Senere var hun i en Aarrække Oldfrue hos Baron Bertouch-Lehn paa Lungholm, derefter styrede hun Hus for sin Halvbroder Christian paa Jægersbo.

Efter Faderens Død boede hun dog den meste Tid i Maribo.

Hun var meget munter og frisk, havde en ret god Sangstemme og kunde en Mængde Viser, som hun gerne sang; hun havde ogsaa læst en Del. Hun sagde om sig selv, at Vorherre havde taget fejl, da han lod hende blive en Pige, "jeg skulde have været en Dreng".

Ogsaa hun var duelig og pligtro i sin Gerning, opofrende overfor sine Halvbrødre og især paa de gamle Dage kærlig overfor dem og sine Omgivelser, hvis Venskab hun vandt.

Skovrider Jens Peter Schrøder blev 20/9 1833 ~ 2) Frederikke Lovise Hviid (16/1 1803 - 18/7 1839).*)

*) jfr. F. R. Friis: Hans Christensen Hviid og hans Slægt. (Kbhvn. 1906.)

Hun var født i Nakskov som Datter af Gæstgiver Peder Hviid (1772-1816) og Ide Margrethe Jokumsen (d. 1831). Hendes Frænder var mest Selvejerbønder i Nørreherred. Faderen blev i 1809 Gæstgiver og Færgeforpagter i Taars ved Nakskov.

Da Moderen giftige sig igen 1821, blev der skiftet mellem hende og Datteren.

Ved Konfirmationen 1817 omtales Frederikke Lovises særdeles fortrinlige Kundskaber og meget rosværdige Forhold. Hun kom saa i Halsted Præstegaard og derpaa 1820 til Clausen-Bagge i Utterslev; hun fulgte med ham, da han 1827 blev Sognepræst i Tirsted, Skjørringe og Vejleby med Bolig i Rubbelykke.

Det fremgaar af hendes Dagbog fra 1826 - 1827, at hun var Gud meget taknemlig for at være kommen fra raa til dannede Omgivelser. Her blev hun, til hun blev gift med Enkemand Skovrider J. P. Schrøder.

Hun blev en omsorgsfuld og god Stedmoder, som Stedbørnene kom til at elske. Den sidste Dag, hun levede, begyndte hun at læse med sine smaa Dreng, hveraf den ældste da var fem, den næstældste 3½ Aar. Hvor meget hun betød for sin Mand, fremgaar af, hvad han et halvt Aar efter hendes Død skrev til sin ældste Søns Kone: "at jeg ofte føler Sorg og Savn, og dog har jeg aldrig turdet knurre eller klage, jeg maa med den højeste Grad af Ydmyghed takke Almagts Gud, at jeg i den korte Tid var forenet med et saa ædelt Menneske hun var for god til denne Jord og et ægte Guds barn."

Præsten Clausen-Bagge giver hende i sin Ligtale (22/7 1839) følgende Vidnesbyrd:

"Hun var ualmindelig agtet og elsket, udstyret med mere end almindelige Aandsevner, aaben Sans for alt videværdigt, ædelt og godt, med Aandens Livlighed og Bøjelighed, en let Opfattelse. Livet var hende en Skole, hvori hun med Lyst og Lethed samlede Kundskab, Indsigt og Dannelse. Hun havde lyst Blik, var fordomsfri og havde sund Dømmekraft, et ædelt Hjærte, var kjærlig, velvillig, mild og blid. Religionen var hendes Hjærtes Sag, hun var gudfrygtig og samvittighedsfuld, opofrende i høj Grad og kunde, naar det gjaldt, tage sig sammen og udfolde en stor, kraftig Virksomhed." *)

*) Om Hjemmet i Skjørringe Skovridergaard se iøvrigt Fr. Schrøder: Ludvig Schrøders Liv og Gerning I 9-22, hvor bl. a. Lovise Hviids Jaord er meddelt.

Børn:

- 1) Christian Ditlev Frederik Schrøder (16/7 1834 - 15/10 1886).
Skovrider under Baroniet Sønderkarle.
7/10 1879 ~ Emma Margrethe Petrine Smidt (14/10 1850 - 22/9 1902).
- 2) Ludvig Peter Schrøder (19/1 1836 - 8/2 1908).
Højskoleforstander i Askov.
24/9 1862 ~ Charlotte Caroline Elisa Johanne Wagner (29/9 1842 - 11/11 1904).
- 3) Johannes Elieser Schrøder (13/1 1838 - 23/10 1920).
Grosserer, Missionskasserer.
3/10 1868 ~ Anna Pauline Wagner (13/10 1844 - 20/12 1900).